

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 13, Αρ. 5 (2026)

ICODL2025

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

13ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή
& Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

ISBN: 978-618-5335-31-1

Ανοικτή & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση:

**Οι Δεξιότητες του 21ου Αιώνα
& η Πρόκληση της Τεχνητής Νοημοσύνης**

ΤΟΜΟΣ 5

5-7/12 2025

ΕΑΠ Πάτρα & Εξ Αποστάσεως

**Ο Σχολικός Ψυχολόγος στην Εποχή της
Ψηφιακής Μάθησης και της Τεχνητής
Νοημοσύνης: Υποστηρίζοντας την Ανθεκτικότητα
και τις Ψυχοκοινωνικές Δεξιότητες των Μαθητών**

Χριστίνα-Ιωάννα Σχοινά

doi: [10.12681/icodl.8226](https://doi.org/10.12681/icodl.8226)

Copyright © 2026, Χριστίνα-Ιωάννα Σχοινά

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Ο Σχολικός Ψυχολόγος στην Εποχή της Ψηφιακής Μάθησης και της Τεχνητής Νοημοσύνης: Υποστηρίζοντας την Ανθεκτικότητα και τις Ψυχοκοινωνικές Δεξιότητες των Μαθητών

The School Psychologist in the Era of Digital Learning and Artificial Intelligence: Supporting Student Resilience and Socio-Emotional Skills

Χριστίνα-Ιωάννα Σχοινά

Σχολική Ψυχολόγος

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Λάρισας

cschoina@hotmail.com

Περίληψη

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ιδιαίτερα μετά την πανδημία, ανέδειξε νέες ανάγκες για την ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών, με έμφαση στην ανθεκτικότητα, τη συναισθηματική ρύθμιση και την κοινωνική σύνδεση. Ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου διευρύνεται, καθώς καλείται να ανταποκριθεί σε αυτές τις ανάγκες μέσα σε ψηφιακά και υβριδικά περιβάλλοντα μάθησης. Η εργασία εξετάζει θεωρητικά τις δυνατότητες του σχολικού ψυχολόγου να υποστηρίξει την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών μέσω παρεμβάσεων εξ αποστάσεως, τη συνεργασία με εκπαιδευτικούς και γονείς και την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων. Επιπλέον, συζητούνται τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν από τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική και ψυχολογική υποστήριξη. Η εργασία αναδεικνύει την ανάγκη για ένα ολιστικό μοντέλο ψηφιακής φροντίδας και υποστήριξης μαθητών, στο οποίο ο σχολικός ψυχολόγος έχει κεντρικό ρόλο.

Λέξεις-κλειδιά

σχολικός ψυχολόγος, ψυχοκοινωνικές δεξιότητες, ανθεκτικότητα, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τεχνητή νοημοσύνη

Abstract

Distance learning, particularly in the post-pandemic era, has brought to light new psychological needs among students, including resilience, emotional regulation, and social connectedness. The role of school psychologists is expanding, as they are called to support students within digital and hybrid educational environments. This theoretical paper explores how school psychologists can promote students' socio-emotional development through remote interventions, collaboration with teachers and parents, and the use of digital tools. It also discusses the ethical dilemmas arising from the implementation of artificial intelligence in educational and psychological support. The paper highlights the necessity of a holistic model of digital care, in which school psychologists play a pivotal role.

Keywords

school psychologist, resilience, distance learning, artificial intelligence, psychosocial support

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση του 21ου αιώνα βρίσκεται στο επίκεντρο μιας πρωτοφανούς τεχνολογικής μετάβασης, η οποία επιταχύνθηκε ιδιαίτερα μετά την πανδημία COVID-19. Οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς βρέθηκαν αντιμέτωποι με ριζικές αλλαγές στον τρόπο που σχετίζονται με τη γνώση, την τάξη και τη σχολική κοινότητα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αν και πρόσφερε λύσεις σε κρίσιμες συνθήκες, ανέδειξε επίσης νέες παιδαγωγικές και ψυχολογικές προκλήσεις. Οι μαθητές κλήθηκαν να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η αυτορρύθμιση, η ανθεκτικότητα, η διαχείριση άγχους και η συνεργασία μέσα σε ψηφιακά περιβάλλοντα που συχνά ήταν μοναχικά και συναισθηματικά αποστασιοποιημένα (Darling-Hammond et al., 2020). Μέσα σε αυτό το νέο οικοσύστημα μάθησης, ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου αποκτά νέες διαστάσεις. Η ψυχοκοινωνική υποστήριξη δεν περιορίζεται πλέον στο φυσικό χώρο του σχολείου, αλλά επεκτείνεται στον ψηφιακό, απαιτώντας νέες στρατηγικές παρέμβασης, συνεργασίας και τεχνολογικής εξοικείωσης (Fitzpatrick et al., 2021).

Παράλληλα, η εμφάνιση και ενσωμάτωση τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία εγείρει ζητήματα ηθικής, ασφάλειας, αλλά και ευκαιρίες για ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας εφόσον γίνει με υπευθυνότητα και επιστημονική καθοδήγηση (Luckin et al., 2016).

Σκοπός της παρούσας θεωρητικής εργασίας είναι να αναδείξει τον κρίσιμο ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στη σύγχρονη ψηφιακή εκπαιδευτική πραγματικότητα, με έμφαση στην υποστήριξη της ψυχικής ανθεκτικότητας και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών σε εξ αποστάσεως ή τεχνολογικά διαμεσολαβημένα περιβάλλοντα. Παράλληλα, εξετάζεται η σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας, η χρήση ψηφιακών εργαλείων, καθώς και οι δεοντολογικές διαστάσεις της παρέμβασης.

Ο Ψυχολογικός Αντίκτυπος της Ψηφιακής Μάθησης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ιδίως όπως εφαρμόστηκε μαζικά κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19, επέφερε σημαντικές επιδράσεις στην ψυχική υγεία και την κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Η απουσία φυσικής επαφής, η αποδόμηση της καθημερινής ρουτίνας και η απομόνωση από τη σχολική κοινότητα συνδέθηκαν με αυξημένα επίπεδα μοναξιάς, άγχους και συναισθηματικής δυσφορίας (Loades et al., 2020). Ειδικότερα για παιδιά και εφήβους, η μειωμένη κοινωνική επαφή συνιστά κρίσιμο παράγοντα κινδύνου, καθώς η κοινωνική αλληλεπίδραση αποτελεί βασικό αναπτυξιακό πυλώνα στη διαμόρφωση της ταυτότητας και της συναισθηματικής ρύθμισης (Orben et al., 2020).

Η εξ αποστάσεως μάθηση απαίτησε επίσης από τους μαθητές αυξημένα επίπεδα αυτορρύθμισης, συγκέντρωσης και εσωτερικού κινήτρου δεξιότητες που δεν είναι εγγενώς διαθέσιμες σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, και ιδίως σε μαθητές με μαθησιακές ή ψυχοσυναισθηματικές δυσκολίες (Zaccoletti et al., 2020). Η απότομη μετάβαση σε περιβάλλοντα όπου η στήριξη ήταν κυρίως τεχνολογικά διαμεσολαβημένη ενίσχυσε φαινόμενα γνωστικής κόπωσης, αναβλητικότητας και χαμηλής σχολικής εμπλοκής (Gonzalez et al., 2020).

Η εκπαιδευτική ανισότητα ενισχύθηκε, επίσης, εξαιτίας των διαφορετικών επιπέδων πρόσβασης σε τεχνολογικούς πόρους και οικογενειακή υποστήριξη. Ο ΟΟΣΑ (OECD, 2021) καταγράφει αυξανόμενο χάσμα μάθησης και ψυχολογικής στήριξης μεταξύ

κοινωνικών ομάδων, επισημαίνοντας την ανάγκη προσαρμογής των εκπαιδευτικών και ψυχολογικών υπηρεσιών στις συνθήκες της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

Ωστόσο, η ψηφιακή εμπειρία ανέδειξε ταυτόχρονα την επιτακτική ανάγκη ενίσχυσης δεξιοτήτων ψυχικής ανθεκτικότητας, ενσυναίσθησης και προσαρμοστικότητας. Οι δεξιότητες αυτές δεν θεωρούνται πια περιφερειακές, αλλά θεμελιώδεις για την ψυχοκοινωνική επιβίωση και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε ένα ρευστό, απρόβλεπτο περιβάλλον μάθησης (OECD, 2020; Masten & Motti-Stefanidi, 2020).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου καθίσταται κομβικός, όχι μόνο ως παρεμβατικός επαγγελματίας σε περιπτώσεις κρίσης, αλλά και ως στρατηγικός συνεργάτης στην ενίσχυση της συναισθηματικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής υποστήριξης των μαθητών, ακόμη και από απόσταση.

Ο Ρόλος του Σχολικού Ψυχολόγου στη Διαμόρφωση Ψηφιακού Σχολικού Κλίματος

Το σχολικό κλίμα αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ακαδημαϊκή και ψυχοκοινωνική ευημερία των μαθητών, καθώς επηρεάζει την αντίληψή τους για την υποστήριξη, τη φροντίδα και την αίσθηση του ανήκειν (Thapa et al., 2013). Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η παραδοσιακή φυσική εγγύτητα αντικαθίσταται από εικονικές αλληλεπιδράσεις, γεγονός που επαναπροσδιορίζει τις πρακτικές και τους μηχανισμούς δημιουργίας θετικού σχολικού περιβάλλοντος.

Πρόσφατες έρευνες τεκμηριώνουν τη σημασία της προσαρμογής του ρόλου του σχολικού ψυχολόγου στο ψηφιακό περιβάλλον. Ο Schraml et al. (2021) επισημαίνουν ότι η ψυχολογική υποστήριξη εξ αποστάσεως απαιτεί νέες δεξιότητες και εργαλεία, ενώ η ενεργή παρουσία του ψυχολόγου στον ψηφιακό χώρο συμβάλλει στη μείωση του άγχους και της απομόνωσης των μαθητών. Παράλληλα, ο Bender (2020) τονίζει ότι η διατήρηση της ψυχολογικής ασφάλειας σε εικονικά περιβάλλοντα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συστηματική και προσβάσιμη παρουσία ειδικών ψυχικής υγείας. Επιπρόσθετα, η μελέτη των Demkowicz et al. (2021) αναδεικνύει τη σημασία της ψηφιακής προσβασιμότητας των υπηρεσιών συμβουλευτικής, καθώς η εξ αποστάσεως υποστήριξη μπορεί να μειώσει στιγματισμούς και να ενθαρρύνει μαθητές να ζητήσουν βοήθεια.

Ο σχολικός ψυχολόγος είναι σε θέση να διαμορφώσει ουσιαστικές παρεμβάσεις που υποστηρίζουν ένα θετικό ψηφιακό σχολικό κλίμα, με στόχο την ενίσχυση της συναισθηματικής σύνδεσης, την πρόληψη του ψηφιακού αποκλεισμού και την ενδυνάμωση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας (Cavanaugh & DeWitt, 2020). Η συστηματική παρακολούθηση της συναισθηματικής κατάστασης των μαθητών και η παροχή υποστήριξης σε πραγματικό χρόνο είναι καίριες συνιστώσες μιας τέτοιας προσέγγισης. Η σύνδεση του σχολικού ψυχολόγου με την εξ αποστάσεως συνθήκη καθίσταται πλέον αναγκαία και αναπόσπαστη από τη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Πιο αναλυτικά, η παρέμβαση του σχολικού ψυχολόγου οργανώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες:

α) Ψυχολογική υποστήριξη μαθητών: Μέσω παρεμβάσεων εξ αποστάσεως όπως η διαδικτυακή συμβουλευτική, η χρήση διαδραστικών ψηφιακών εργαλείων ή η παροχή εκπαιδευτικού υλικού για συναισθηματική αγωγή ο σχολικός ψυχολόγος μπορεί να ενισχύσει την αυτορρύθμιση, την ενσυναίσθηση και τη συναισθηματική έκφραση (Nickerson et al., 2014).

β) Ενδυνάμωση εκπαιδευτικών: Οι εκπαιδευτικοί έχουν ανάγκη καθοδήγησης και συναισθηματικής υποστήριξης για να αναγνωρίσουν έγκαιρα ενδείξεις δυσφορίας στους μαθητές και να ανταποκριθούν με ευαισθησία. Ο σχολικός ψυχολόγος λειτουργεί ως σύμβουλος, παρέχοντας εργαλεία για τη διαχείριση της τάξης σε ψηφιακά περιβάλλοντα και την προώθηση της ψυχικής ευημερίας (Reupert et al., 2015).

γ) Συνεργασία με τις οικογένειες: Η διατήρηση ανοιχτής επικοινωνίας με τους γονείς και η παροχή πρακτικών κατευθύνσεων για την υποστήριξη της ψυχοσυναισθηματικής ανάπτυξης του παιδιού στο σπίτι αποτελούν βασικές διαστάσεις της συμβουλευτικής τους εμπλοκής (Alisic, 2012).

Μέσα από αυτές τις παρεμβάσεις, ο σχολικός ψυχολόγος λειτουργεί όχι ως παθητικός παρατηρητής, αλλά ως συνδιαμορφωτής ενός ψηφιακού πολιτισμού φροντίδας, όπου η ψυχική ασφάλεια, η ενσυναίσθηση και η επικοινωνία αποτελούν συστατικά της μαθησιακής εμπειρίας.

Καλλιέργεια Ψυχοκοινωνικών Δεξιοτήτων μέσω Ψηφιακών Παρεμβάσεων

Η ενίσχυση των ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές συνιστά θεμελιώδη στόχο της σύγχρονης σχολικής ψυχολογίας, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι δεξιότητες αυτές, όπως η ενσυναίσθηση, η αυτορρύθμιση, η επίλυση συγκρούσεων και η ανθεκτικότητα, όχι μόνο ενισχύουν την προσωπική ανάπτυξη του μαθητή, αλλά σχετίζονται άμεσα με την αποτελεσματική σχολική προσαρμογή, τη μαθησιακή εμπλοκή και την ψυχική ευημερία (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning, 2020).

Ο σχολικός ψυχολόγος, λειτουργώντας ως φορέας ψυχοεκπαιδευτικής παρέμβασης, δύναται να σχεδιάσει και να εφαρμόσει στοχευμένα προγράμματα κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως εκπαιδευτικές πλατφόρμες, διαδικτυακά εργαστήρια, εικονικές ομάδες υποστήριξης και διαδραστικά παιχνίδια. Με αυτόν τον τρόπο, οι παρεμβάσεις αποκτούν νέα μορφή, ενισχύοντας την προσβασιμότητα και τη βιωματικότητα της εμπειρίας του μαθητή, ακόμη και σε απόσταση (Domitrovich et al., 2017).

Παραδείγματα αποτελεσματικών πρακτικών περιλαμβάνουν:

α) Διαδικτυακά εργαστήρια συναισθηματικής αγωγής, όπου οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν, να εκφράσουν και να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους μέσα από παιχνίδια ρόλων, ψηφιακές ιστορίες και ασκήσεις οπτικοποίησης (Brackett et al., 2019).

β) Ομαδικές συνεδρίες ψυχολογικής ενδυνάμωσης μέσω ασφαλών πλατφορμών, στις οποίες ενθαρρύνεται η αλληλεπίδραση, η έκφραση δυσκολιών και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων με τη διαμεσολάβηση του ψυχολόγου (Gálvez et al., 2021).

γ) Ανάπτυξη ψηφιακού υλικού, όπως podcasts, animations ή οδηγούς αυτοβοήθειας, που λειτουργούν ενισχυτικά στην αυτονομία του μαθητή και προωθούν την προσωπική ενσυναίσθηση, την αποδοχή της διαφορετικότητας και τη διαχείριση του στρες (Taylor et al., 2017).

Επιπλέον, ο σχολικός ψυχολόγος έχει τη δυνατότητα να υλοποιήσει παρεμβάσεις πολλαπλών επιπέδων, προσαρμοσμένες στις ανάγκες της σχολικής κοινότητας: α) καθολικές παρεμβάσεις για όλους τους μαθητές, β) επιλεκτικές παρεμβάσεις για ευάλωτους μαθητές και γ) εντατικές, εξατομικευμένες παρεμβάσεις για μαθητές με σημαντικές ψυχικές δυσκολίες (Sugai & Horner, 2009).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία των ψηφιακών παρεμβάσεων είναι η συστηματική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους, μέσω εργαλείων αυτοαναφοράς, ερωτηματολογίων ή αναστοχαστικών δραστηριοτήτων. Η αποτίμηση της επίδρασης στις ψυχοκοινωνικές δεξιότητες αποτελεί κρίσιμο βήμα για τη βελτίωση των πρακτικών και τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεμβάσεων (Durlak et al., 2011).

Εν κατακλείδι, η καλλιέργεια ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων μέσω ψηφιακών παρεμβάσεων δεν αποτελεί απλώς προσαρμογή στις τεχνολογικές εξελίξεις, αλλά στρατηγική επιλογή ενίσχυσης της συνοχής και ανθεκτικότητας της σχολικής κοινότητας. Ο σχολικός ψυχολόγος, ως διαμεσολαβητής ανάμεσα στις ανάγκες των μαθητών και τις δυνατότητες της ψηφιακής παιδαγωγικής, βρίσκεται στον πυρήνα αυτής της προσπάθειας.

Τεχνητή Νοημοσύνη, Ηθικά Διλήμματα και Ο Ρόλος του Ψυχολόγου στο Ψηφιακό Περιβάλλον

Η ταχύτατη ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) στην εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργεί νέες δυνατότητες, αλλά ταυτόχρονα εγείρει σημαντικά ηθικά και δεοντολογικά ερωτήματα. Εργαλεία όπως έξυπνα συστήματα εξατομικευμένης μάθησης, αλγόριθμοι πρόβλεψης μαθησιακής επίδοσης και ρομπότ με ικανότητες ομιλίας χρησιμοποιούνται ήδη σε εκπαιδευτικά πλαίσια και ενίοτε αξιοποιούνται παράλληλα με την ανθρώπινη παρέμβαση σε κρίσιμες φάσεις υποστήριξης μαθητών (Luckin et al., 2016).

Αν και η TN προσφέρει οφέλη, όπως η ταχύτερη επεξεργασία δεδομένων, η προσαρμοστική παροχή μαθησιακού υλικού και η υποστήριξη ρουτίνας μέσω αυτοματοποιημένων συστημάτων, η χρήση της στην ψυχολογική υποστήριξη παιδιών απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η ανθρώπινη διάσταση της σχέσης, η ενσυναίσθηση και η ηθική κρίση του ειδικού αποτελούν αναντικατάστατες συνιστώσες της ψυχολογικής παρέμβασης, οι οποίες δεν μπορούν να αναπαραχθούν με ακρίβεια από αλγοριθμικά συστήματα (Shah et al., 2020).

Ένα από τα βασικότερα διλήμματα αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων. Η συλλογή, ανάλυση και αποθήκευση πληροφοριών από εκπαιδευτικά ή ψυχολογικά λογισμικά συχνά γίνεται χωρίς επαρκή διαφάνεια ή συναίνεση, ιδίως όταν πρόκειται

για ανηλίκους (Floridi & Cowls, 2019). Επιπλέον, οι αλγόριθμοι ενδέχεται να ενσωματώνουν προκαταλήψεις, ενισχύοντας εκπαιδευτικές ή κοινωνικές ανισότητες, ακόμη και εν αγνοία των χρηστών (Eubanks, 2018).

Ο σχολικός ψυχολόγος, ως επαγγελματίας με δεοντολογικές υποχρεώσεις, καλείται να υιοθετήσει κριτική στάση απέναντι στα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε σχολικά περιβάλλοντα. Ο ρόλος του δεν περιορίζεται στην αξιοποίηση της τεχνολογίας, αλλά περιλαμβάνει και την εκπαίδευση της σχολικής κοινότητας για τις πιθανές επιπτώσεις της, τη διασφάλιση της ηθικής χρήσης της και τη διαμεσολάβηση μεταξύ τεχνολογικών λύσεων και ανθρώπινων αναγκών (American Psychological Association, 2017).

Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ο σχολικός ψυχολόγος οφείλει να:

- α) Εξετάζει την αξιοπιστία και εγκυρότητα των εργαλείων ΤΝ που χρησιμοποιούνται για μαθησιακή αξιολόγηση ή συναισθηματική αναγνώριση.
- β) Ενημερώνει τους μαθητές και τους γονείς για τα όρια της τεχνολογίας και το δικαίωμα ιδιωτικότητας.
- γ) Συμβάλλει στη χάραξη πολιτικών που διασφαλίζουν την ηθική ενσωμάτωση της ΤΝ σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Εν τέλει, η ΤΝ μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά στη σχολική ψυχολογία, υπό την προϋπόθεση ότι παραμένει εργαλείο στα χέρια του ειδικού και όχι υποκατάστατο της ανθρώπινης επαφής. Η ισορροπία ανάμεσα στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό και την ανθρωποκεντρική προσέγγιση είναι καθοριστική για τη διατήρηση της ηθικής ακεραιότητας του ρόλου του σχολικού ψυχολόγου.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η παρούσα εργασία ανέδειξε τον διευρυμένο και θεμελιώδη ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στο σύγχρονο, ψηφιακά διαμεσολαβημένο σχολικό περιβάλλον. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η σταδιακή ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης δεν αποτελούν απλώς τεχνικές καινοτομίες, αλλά ριζικές αναδιαμορφώσεις του παιδαγωγικού και ψυχοκοινωνικού πλαισίου της σχολικής ζωής. Οι νέες αυτές συνθήκες θέτουν στο επίκεντρο την ανάγκη για συναισθηματική υποστήριξη, καλλιέργεια ανθεκτικότητας και ολιστική φροντίδα του μαθητή.

Ο σχολικός ψυχολόγος, ως εξειδικευμένος επαγγελματίας της ψυχικής υγείας και της συμβουλευτικής, καλείται να ανταποκριθεί σε σύνθετες απαιτήσεις. Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της εξ αποστάσεως μάθησης, οι προκλήσεις του ψηφιακού κλίματος, η ανάγκη για ενίσχυση κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων και τα ηθικά διλήμματα που συνοδεύουν την Τεχνητή Νοημοσύνη αναδεικνύουν την αναγκαιότητα για στρατηγική ενίσχυση του ρόλου του τόσο σε επίπεδο σχολικής πράξης όσο και σε επίπεδο θεσμικής πολιτικής.

Η σημασία του ρόλου του σχολικού ψυχολόγου στο ψηφιακό περιβάλλον γίνεται ακόμη πιο επιτακτική όταν λάβουμε υπόψη ότι η ψηφιακή μετάβαση της εκπαίδευσης δεν είναι προσωρινή, αλλά μόνιμη. Η υβριδική και εξ αποστάσεως μάθηση αποτελούν πλέον μέρος του εκπαιδευτικού τοπίου, και η ανάγκη για εξειδικευμένη ψυχολογική υποστήριξη σε αυτά τα περιβάλλοντα είναι κρίσιμη. Ο σχολικός ψυχολόγος λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στην τεχνολογική πρόοδο και την ανθρώπινη διάσταση της εκπαίδευσης, διασφαλίζοντας ότι κανένας μαθητής δεν μένει πίσω και ότι η ψυχική υγεία παραμένει προτεραιότητα ακόμη και στον ψηφιακό χώρο.

Επιπλέον, η εμπειρία της πανδημίας απέδειξε ότι η έλλειψη άμεσης πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες στην ψυχική υγεία των μαθητών. Ο σχολικός ψυχολόγος, με την παρουσία του στο ψηφιακό περιβάλλον, όχι μόνο παρέχει άμεση βοήθεια, αλλά δημιουργεί και ένα προστατευτικό δίκτυο ασφαλείας που επιτρέπει στους μαθητές να αισθάνονται υποστηριγμένοι, ακόμη και από απόσταση. Η ικανότητά του να αναγνωρίζει έγκαιρα σημάδια ψυχολογικής δυσφορίας μέσω ψηφιακών πλατφορμών και να παρεμβαίνει αποτελεσματικά αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την πρόληψη σοβαρότερων ψυχικών προβλημάτων.

Προτάσεις Πρακτικής και Πολιτικής:

Θεσμική αναγνώριση της παρουσίας του ψυχολόγου στο ψηφιακό σχολείο:

Είναι κρίσιμο να διασφαλιστεί η σταθερή και συστηματική παρουσία σχολικών ψυχολόγων σε όλα τα σχολεία, με ρόλο όχι μόνο υποστηρικτικό αλλά και στρατηγικό στην εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικοσυναισθηματικής αγωγής εξ αποστάσεως.

Η θεσμική αυτή αναγνώριση θα πρέπει να συνοδεύεται από επαρκή χρηματοδότηση και διασφάλιση κατάλληλης τεχνολογικής υποδομής.

Ανάπτυξη εκπαιδευτικών και συμβουλευτικών προγραμμάτων μέσω ψηφιακών μέσων

Προτείνεται η δημιουργία ηλεκτρονικών πλατφορμών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, με δυνατότητες διαδραστικής συμβουλευτικής, παροχής υλικού αυτοβοήθειας και καθοδήγησης για γονείς και εκπαιδευτικούς. Οι πλατφόρμες αυτές θα πρέπει να είναι προσβάσιμες, ασφαλείς και να σέβονται την ιδιωτικότητα των χρηστών.

Ενίσχυση της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας

Η συνεργασία ψυχολόγων και εκπαιδευτικών για την πρόληψη και πρόωπη αναγνώριση ψυχοσυναισθηματικών δυσκολιών αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε περιβάλλοντα περιορισμένης φυσικής επαφής. Απαιτείται συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχικής υγείας και ψηφιακής παιδαγωγικής, με τη συμβουλευτική υποστήριξη σχολικών ψυχολόγων.

Καθιέρωση δεοντολογικών πλαισίων χρήσης ψηφιακών εργαλείων και ΤΝ

Η χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκπαίδευση πρέπει να συνοδεύεται από αυστηρούς κανονισμούς προστασίας προσωπικών δεδομένων και θεσμικό έλεγχο. Ο ψυχολόγος μπορεί να έχει συμβουλευτικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των πολιτικών, διασφαλίζοντας ότι η τεχνολογία χρησιμοποιείται με ηθικό και υπεύθυνο τρόπο.

Συστηματική αξιολόγηση των ψηφιακών παρεμβάσεων

Απαραίτητη είναι η καθιέρωση εργαλείων αποτίμησης της αποτελεσματικότητας ψυχοεκπαιδευτικών προγραμμάτων σε εξ αποστάσεως περιβάλλοντα, με στόχο τη βελτίωση των παρεμβάσεων και την ερευνητική τεκμηρίωση των πρακτικών. Η συλλογή δεδομένων και η επιστημονική έρευνα θα συμβάλουν στη διαμόρφωση πρακτικών ψηφιακής ψυχολογικής υποστήριξης βασισμένων σε τεκμήρια.

Διασφάλιση συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης σχολικών ψυχολόγων

Η ταχύτατη εξέλιξη της τεχνολογίας απαιτεί συνεχή επιμόρφωση των σχολικών ψυχολόγων σε θέματα ψηφιακών εργαλείων, διαδικτυακής ασφάλειας, ηθικών διλημμάτων της ΤΝ και σύγχρονων μεθόδων εξ αποστάσεως παρέμβασης. Η δημιουργία δικτύων επαγγελματικής υποστήριξης και ανταλλαγής καλών πρακτικών είναι απαραίτητη.

Καταληκτική Παρατήρηση

Ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δεν είναι απλώς υποστηρικτικός, αλλά θεμελιακός και απαραίτητος για τη διατήρηση της συναισθηματικής συνοχής και της ποιότητας της εκπαιδευτικής εμπειρίας. Η τεχνολογία είναι σημαντικό να υπηρετεί τις ανθρώπινες ανάγκες, και όχι να τις υποκαθιστά. Σε αυτό το πεδίο, ο σχολικός ψυχολόγος καλείται να διασφαλίσει ότι η ψηφιακή μετάβαση της εκπαίδευσης παραμένει ανθρωποκεντρική, ηθικά τεκμηριωμένη και ψυχολογικά φροντισμένη.

Η παρουσία του σχολικού ψυχολόγου στο ψηφιακό περιβάλλον δεν αποτελεί πολυτέλεια, αλλά αναγκαιότητα. Σε έναν κόσμο όπου η τεχνολογία διαμορφώνει όλο και περισσότερο τον τρόπο που μαθαίνουμε, επικοινωνούμε και αναπτυσσόμαστε, η ανθρώπινη παρουσία, η επαγγελματική κρίση και η ενσυναίσθηση του ψυχολόγου αποτελούν το θεμέλιο πάνω στο οποίο μπορεί να χτιστεί μια πραγματικά υποστηρικτική και ανθεκτική σχολική κοινότητα. Η επένδυση στον ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στο ψηφιακό σχολείο είναι επένδυση στο μέλλον της εκπαίδευσης και στην ψυχική υγεία των επόμενων γενεών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Alisic, E. (2012). Teachers' perspectives on providing support to children after trauma: A qualitative study. *School Psychology Quarterly*, 27(1), 51-59. <https://doi.org/10.1037/a0028590>
- American Psychological Association. (2017). *Ethical principles of psychologists and code of conduct*. <https://www.apa.org/ethics/code/>
- Bender, W. N. (2020). *Learning strategies for distance education: Adapting teaching in the COVID-19 era*. Solution Tree Press.
- Brackett, M. A., Elbertson, N. A., & Rivers, S. E. (2019). Emotion regulation: Implementing SEL programming with fidelity. CASEL.
- Cavanaugh, C., & DeWitt, S. (2020). Supporting student wellbeing in online learning environments. *Educational Psychologist*, 55(3), 145-157. <https://doi.org/10.1080/00461520.2020.1793765>
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2020). 2020 CASEL guide to schoolwide SEL. <https://casel.org/>
- Darling-Hammond, L., Schachner, A., & Edgerton, A. K. (2020). Restarting and reinventing school: Learning in the time of COVID and beyond. Learning Policy Institute.
- Demkowicz, O., Ashworth, E., O'Neill, A., Hanley, T., & Pert, K. (2021). Teenagers' experiences with online access to school-based counselling. *Counselling and Psychotherapy Research*, 21(1), 210-221. <https://doi.org/10.1002/capr.12333>
- Domitrovich, C. E., Dusenbury, L., & Elias, M. J. (2017). Enhancing the impact of school-based SEL programs. *Child Development*, 88(5), 1453-1461. <https://doi.org/10.1111/cdev.12893>
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis. *Child Development*, 82(1), 405-432. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x>
- Eubanks, V. (2018). *Automating inequality: How high-tech tools profile, police, and punish the poor*. St. Martin's Press.
- Fitzpatrick, C., Dooley, B., & Murphy, A. (2021). School psychologists' experiences during COVID-19: Supporting student wellbeing online. *School Psychology International*, 42(6), 623-641. <https://doi.org/10.1177/01430343211040023>
- Floridi, L., & Cowls, J. (2019). A unified framework of five principles for AI in society. *Harvard Data Science Review*, 1(1). <https://doi.org/10.1162/99608f92.8cd550d1>
- Gálvez, L., Ortega, M. A., & Araya, C. (2021). Social-emotional learning in virtual classrooms: A pilot intervention. *Journal of Online Learning Research*, 7(2), 123-138.
- Gonzalez, T., de la Rubia, M. A., Hincz, K. P., Comas-Lopez, M., Subirats, L., Fort, S., & Sacha, G. M. (2020). Influence of COVID-19 confinement on students' performance in higher education. *Computers in Human Behavior*, 113, 106713. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106713>
- Loades, M. E., Chatburn, E., Higson-Sweeney, N., Reynolds, S., Shafran, R., Brigden, A., ... & Crawley, E. (2020). Rapid systematic review: The impact of social isolation and loneliness on the mental health of children and adolescents in the context of COVID-19. *Journal of the American*

- Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 59(11), 1218-1239.e3.
<https://doi.org/10.1016/j.jaac.2020.05.009>
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence unleashed: An argument for AI in education. Pearson. <https://www.pearson.com/uk/educators/schools/news/intelligence-unleashed.html>
- Masten, A. S., & Motti-Stefanidi, F. (2020). Multisystem resilience for children and youth in disaster: Reflections in the context of COVID-19. *Adversity and Resilience Science*, 1, 95-106.
<https://doi.org/10.1007/s42844-020-00010-w>
- Nickerson, A. B., Fredrick, S. S., Allen, M., & Schnurr, B. L. (2014). School crisis teams: A qualitative analysis of the experiences of school psychologists. *Psychology in the Schools*, 51(6), 548-568.
<https://doi.org/10.1002/pits.21768>
- OECD. (2020). *The impact of COVID-19 on education: Insights from Education at a Glance 2020*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>
- OECD. (2021). *Supporting students with learning difficulties in online education*. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/4f157dcf-en>
- Orben, A., Tomova, L., & Blakemore, S.-J. (2020). The effects of social deprivation on adolescent development and mental health. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(8), 634-640.
[https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30186-3](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30186-3)
- Reupert, A., Maybery, D., Patrick, K., & Gair, S. (2015). Conducting school-based mental health services: The experiences of school psychologists. *Australian Psychologist*, 50(5), 339-345.
<https://doi.org/10.1111/ap.12138>
- Schraml, K., Perski, A., Grossi, G., & Simonsson-Sarnecki, M. (2021). Stress symptoms among adolescents: The role of subjective psychosocial conditions, lifestyle, and self-esteem. *Journal of Adolescence*, 84, 97-106. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.08.002>
- Shah, H., Warwick, K., Vallverdu, J., & Wu, D. (2020). Can machines be moral? The question of artificial moral agents. *AI & Society*, 35, 67-75. <https://doi.org/10.1007/s00146-019-00891-2>
- Sugai, G., & Horner, R. H. (2009). Responsiveness-to-intervention and school-wide positive behavior supports: Integration of multi-tiered system approaches. *Exceptionality*, 17(4), 223-237.
<https://doi.org/10.1080/09362830903235375>
- Taylor, R. D., Oberle, E., Durlak, J. A., & Weissberg, R. P. (2017). Promoting positive youth development through school-based social and emotional learning interventions: A meta-analysis of follow-up effects. *Child Development*, 88(4), 1156-1171. <https://doi.org/10.1111/cdev.12864>
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A review of school climate research. *Review of Educational Research*, 83(3), 357-385. <https://doi.org/10.3102/0034654313483907>
- Zaccoletti, S., Camacho, A., Correia, N., Aguiar, C., Mason, L., Alves, R. A., & Daniel, J. R. (2020). Parents' perceptions of students' academic and social-emotional learning during COVID-19 distance learning in Italy. *Frontiers in Psychology*, 11, 569876.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.569876>

Όροι Έκδοσης, Πνευματικά Δικαιώματα και Ακαδημαϊκή Δεοντολογία

Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει τις εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο των εργασιών του Συνεδρίου. Οι απόψεις που διατυπώνονται στα κείμενα είναι αποκλειστικά προσωπικές απόψεις των συγγραφέων και δεν εκφράζουν απαραίτητα τις θέσεις της Οργανωτικής ή της Επιστημονικής Επιτροπής.

Ευθύνη Συγγραφέων & Πνευματικά Δικαιώματα: Κάθε συγγραφέας φέρει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο του κειμένου του. Οι συγγραφείς εγγυώνται ότι τα κείμενά τους αποτελούν προϊόν πρωτότυπης επιστημονικής εργασίας και ότι έχουν εξασφαλίσει όλες τις απαραίτητες γραπτές άδειες για τη χρήση υλικού (εικόνες, διαγράμματα, εκτενή αποσπάσματα κ.λπ.) που υπόκειται σε πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

Χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης (TN): Στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής ακεραιότητας, οι συγγραφείς δηλώνουν ότι η χρήση εργαλείων Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (GenAI), όπου αυτή πραγματοποιήθηκε, περιορίστηκε αποκλειστικά σε υποστηρικτικό επίπεδο (π.χ. γλωσσική επιμέλεια, οργάνωση δομής). Η τελική επιστημονική κρίση, η επαλήθευση των πηγών και η αυθεντικότητα των συμπερασμάτων παραμένουν αποκλειστική ευθύνη των φυσικών προσώπων-συγγραφέων.

Οι επιμελητές/τριες της έκδοσης και οι διοργανωτές του Συνεδρίου δεν φέρουν καμία ευθύνη για τυχόν παραβιάσεις πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων ή για την επιστημονική ακρίβεια των στοιχείων που παρατίθενται από τους συγγραφείς.